

Pacemakerutdanning ved Universitetet i Lund, Sverige

November 2008 – april 2009

Turid Rolfsen Ask, Rita Elisabeth Karlsen og Kurt Tjelta

Pacemakerpasientene er en stadig voksende pasientgruppe. I Norge implanteres årlig ca. 2500 pacemakere (2007). I tillegg implanteres det ICD-er og CRT-er.

Oppfølging av disse pasientene skjer poliklinisk og krever spesiell kompetanse. Pacemakerne kan programmeres og tilpasses individuelt ut fra de muligheter som ligger i den enkelte pacemaker, og ut fra pasientens behov for pacing. Programmering av pacemakere krever derfor gode forkunnskaper i kardiologi og grundige kjennskap til mulighetene som ligger i de forskjellige pacemakere.

Vi er tre intensivsykepleiere som nå har gjennomført pacemakerutdanning i Lund. Vi har forskjellig bakgrunn, men vi har alle lang erfaring med hjertepasienter etter arbeid på hjerteovervåking, hjertepoliklinikk og pacemakerenhet. Alle har vi til felles at vi skal gjøre oppfølging av pacemakerpasienter poliklinisk. Våre forkunnskaper har vi fått etter veiledning av kardiologer og gjennom kurs hos de forskjellige pacemakerleverandørene.

Tradisjonelt har pacemakeroppfølging stort sett vært utført av kardiologer i Norge. De senere år har vi sett at et økende antall spesialsykepleiere har tilegnet seg denne kompetansen. Flere pacemakersentra har per i dag spesialsykepleiere som har lang erfaring og kompetanse i å utføre pacemakerkontroller. I Norge er kravene til spesialistgodkjenning som kardiolog at du har dokumentert 50 pacemakerkontroller. Det finnes ikke tilsvarende formelle krav for sykepleiere.

Stor var gleden da vi ble klar over at Universitetet i Lund i Sverige kunne tilby et kurs i pacemakerutdanning. Kurset gir 15 studiepoeng.

Dette kurset tilbys ikke i Norge. Det er kun

2 norske sykepleiere fra sykehuset Østfold som har tatt denne utdanningen før oss. Vi var denne gangen 32 deltagere, gruppen var sammensatt av leger, sykepleiere og biomedisinske analytikere (teknikere). Vi var fire fra Norge, tre intensivsykepleiere fra tre ulike sykehus og en tekniker fra St. Jude Medical.

Kurset er oppbygd i 5 undervisningsbolker av 2 til 3 dager. Varighet er 6 mnd. over 2 semester. Det er lagt opp til selvstudie, 10-15 timer per uke, gruppearbeid og hjemmeba-

serte PBL (problembaserte læringsoppgaver). Bolkene innholdt også forelesninger og gjennomgang av PBL-oppgavene. Det er kardiologer og spesialsykepleiere med lang erfaring med pacemakerpasienter som underviser.

En forutsetning for å delta var at studentene var tilknyttet et praksissted der de fikk utført pasientkontroller med praktisk trening. Under studiet ble det lagt stor vekt på datasøk og det å finne dokumenterte relevante studieresultater etc. Kurset avsluttes med en praktisk og en teoretisk eksamen basert på kursinnholdet:

Kursbeskrivelse:

Studentene skal tilegne seg medisinske, tekniske og omsorgsrelaterte kunnskaper innenfor emnet pacemakerbehandling for å kunne planlegge, forberede, kontrollere, programmere, kvalitetssikre og dokumentere ordinert pacema-

Antallet pacemakerkontroller øker eksponentielt med antall iinnleggelser og sprenger rammene på mange pacemakerenheter. Dette er viktig arbeid som må gjøres systematisk og grundig. I våre naboland og ellers i verden er det spesialutdannede sykepleiere og teknikere som gjør hoveddelen av dette arbeidet og letter presset på legene. Langsomt kommer vi etter også i Norge, og kurset i Lund er utmerket for å spisse kompetansen. Dette kommer i tillegg til utmerkete kurs som de forskjellige firmæene kan tilby.

Eivind S. Platou

kerbehandling ut fra pasientens behov. På kurset vektlegger de siste års forskningsresultater innenfor området og på hvilken måte disse bør omsettes i pasientomsorgen. Spesiell vekt legges på områdene rehabilitering, pårørendeundervisning og pasientoppfølging både i sykehus og poliklinikker.

Kurset er beregnet for sykepleiere, biomedisinske analytikere og leger som arbeider med pacemakerbehandling.

- Utredning innenfor pacemakerbehandling
- Indikasjoner og valg av pacemakersystem
- Hjertets elektrofysiologi
- Arytmilære og hemodynamikk
- Farmakologisk behandling
- Grunnleggende el-lære og pacemakerteknikk
- Pacemakerens funksjon og arbeidsmåte
- Introduksjon til ICD- og CRT-behandling
- Tolkning av pacemaker-EKG
- Pacemakeroppfølging
- Pacemakerprogrammering
- Problemløsning
- Dokumentasjon, kvalitetssikring og rapportering til nasjonalt register (svensk)
- Pasientundervisning/veiledning
- Psykososiale aspekter
- Tidlige og sene komplikasjoner
- Særskilte aspekter ved pacemakerbehandling av barn
- Databasesøking

Våre erfaringer

Dette var et svært lærerikt kurs for oss som utfører pacemakerkontroller. Utdanningen var innom mange relevante emner.

Det var ulikt erfaringsgrunnlag og kunnskapsnivå hos deltagerne. Men vi fikk utvekslet erfaringer, tanker og ideer på hvordan en pacemakerkontroll kan gjennomføres. Vi så at dette utføres ulikt på de forskjellige sykehus. I løpet av studietiden har vi fått impulser og sjanse til å tenke nytt.

Skal det kun være en teknisk kontroll med fokus på avlesninger, målinger og innstillinger av pacemakeren? Eller bør pasientens sykehistorie trekkes inn kontrollen? Vi mener at pasientinformasjon, individuell tilpasning og justering alltid må få plass og tid.

Det er forskjell på hvordan vi dokumenterer våre funn. Mange bruker pacemakerregister, mens andre dikterer rett inn i pasientjournalen.

Vi vil påpeke viktigheten av kompetanseheving for å sikre kvalitetssikring av vårt arbeid. Det kommer stadig nye pacemakermødeller, og mulighetene til å bruke dem til hjelp i diagnostikk blir stadig flere. I tillegg kommer avanserte programmeringsmuligheter for fjernmonitorering og lagring av data. Teknologien utvikler seg svært raskt. For å kunne gi et godt pasienttilbud er det av den største viktighet å ha mulighet til å holde seg oppdatert på hva som kommer på markedet av nye produkter og funksjoner. Dette medfører at det kreves kontinuitet i både praktisk arbeid med programmering og faglig oppdatering i form selvstudium og deltakelse på aktuelle kurs etc.

Vi innser at vi har vært heldige som har fått tatt denne utdanningen. Vi er betenkte over at det per i dag ikke er et krav til arbeidsgiver å sørge for nødvendig kompetanse før sykepleiere kan utføre selvstendige kontroller.

Vi vil takke St. Jude Medical for reisestipend og er imponert over at de ser behovet og nytten i sykepleiebasert pasientoppfølging av pacemakerpasienter. De tilbød oss plass på kurset, dekning av studiemateriell, reise, kost og losji m.m.

Vi vil også takke våre arbeidsgivere, Stavanger US, Nordland SH, Bodø og Oslo US, Ullevål som ga oss permisjon, studiedager og full dekning av studieavgift.

Med denne artikkelen ønsker vi å gjøre kurset kjent for andre sykepleiere og leger som jobber med pacemakerpasienter.

Nytt kurs i Lund starter høsten 2010.

Ta gjerne kontakt for spørsmål eller utveksling av erfaringer.

Kurt Tjelta, intensivsykepleier, Stavanger Universitetssykehus, kutjel@online.no

Rita Elisabeth Karlsen, intensivsykepleier, Nordland sentralsykehus, Bodø, rita.elisabeth.karlsen@nish.no

Turid Rolfsen Ask, intensivsykepleier, Ullevål, Oslo universitetssykehus, tuas@uus.no

*- Inte behöver kvinnorna några pengar! Dom röker ju inte och dricker ju inte
- och kvinnor ä dom ju själva.*

Albert Engström

Den viktigste årsaken til problemene er løsningene.

Eric Sevareid

*Du skal ikke begjære din nestes hustru.
Du skulle bare vite hvor mye hun ligner din egen.*

Erik Jacobsen

